

Adatok a Börzsöny-hegység flórájához V.

NAGY József

Szent István Egyetem Kertészettudományi Kar Növényteni Tanszék, H-1118 Budapest, Ménesi út 44.

Bevezetés

Az alábbiakban a Börzsöny-hegység területén 2000 és 2001 során végzett florisztikai kutatásaim újdonságait adom közre.

A fajok elterjedtségének megállapításához a korábbi publikációk, a SOÓ-féle Synopsis (1964-1980), FARKAS (1999), SIMON (2001), valamint a MTM. Növénytár „Herbarium Carpato-Pannonicum” gyűjteményének adatait vettem figyelembe. A nevezéktan és a fajok sorszámozása SOÓ (1980) munkáját követik.

Az alábbiakban felsorolt növények herbáriumi példányait a MTM. Növénytárának Herbáriumában helyeztem el.

Florisztikai adatok

A Börzsöny-hegységre új fajok:

- P. 16. *Botrychium lunaria* (L.) Sw. in Schrad.: KÁRPÁTI 1932-es tanulmányában rétek növényeként felsorolja nem saját, hanem WIEDERMANN R.-tól átvett adatként. Börzsönyi előfordulását az átfogó florisztikai irodalmak nem ismertetik. 2000 júniusában a Csóványos kilátójának közvetlen közelében, 930 m-es tengerszint feletti magasságban, turistaút mellett PAPP Orsolya talált rá egy példányra, majd ezt követően alapos keresés során 25, spórát termő egyedeket számoltunk össze. 2001-ben ugyanezen a helyen ismét találtunk mintegy 30 példányt. A növény élőhelye fiatal, nyugati kitettséű magaskőrises. A gyepszintben uralkodó fajok a *Poa nemoralis*, *Melica uniflora*, *Carex pilosa*, *Stellaria holostea*, *Pulmonaria officinalis*.
500. *Trinia glauca* (L.) Dum.: Ipolytölgyesen a Bánya-hegy platóján, 280 m tengerszint feletti magasságban, fűszáraz irtásrétén 3 példány.
634. *Linum perenne* L.: A Szokolyai Szőlőhegy déli lábán 220 m t.sz.f. magasságban, a műút mellett, lajtmészköves rendzina talajon, száraz legelőn. Első megfigyelése (1998) óta a tövek háromnegyede már eltűnt. Ma mindössze 2 tő.
1316. *Carduus crispus* L.: A Kemence-völgy alsó szakaszán a Kis- és Nagy-Csőrösle-völgy között égerliget és fűzliget szélén elszórtan néhány példány. KEVEY Balázs a diósjenői Csikó-berek területén látta (KEVEY, levélbeli közlés).
1672. *Salix viminalis* L.: A Kemence-völgy diósjenői szakaszán a Magas-hegy alatti régi mázsaháznál egy idős fa, fűzligetben.
1803. *Luzula forsteri* (Sm.) DC.: BANKUTI (2000) közlése nyomán vált ismertté a faj a Matricum flórávidék területéről, a mátraalji Rónya-oldalból. A Börzsönyben, a Márianosztráról a Kopasz-hegy felé vezető turistaút melletti cseres-tölgyesből került elő a növény egy kisebb populációja. A faj azonosítását Felföldy Lajos és Csiky János is megerősítette.
1904. *Carex brizoides* Jusl. ex L.: Királyrét közelében a Büdös-tó partján egy kis állomány.

A hegységből már közölt, florisztikailag érdekes taxonok újonnan megtalált lelőhelyei:

- Leucobryum glaucum* Auktor????: A hegység területén igen ritka. Biztosan a Pogány-Rózsás területéről, mészkőrűlő bükkösből volt ismert. Egy újabb előfordulását a Diósjenő határában levő Boros-hegy északnyugati sziklás, törmelékes meredélyén, nudum mészkőrűlő bükkösben találtam. Mindössze néhány mohapárna.
- P. 27. *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newman: Új előfordulására BEZECZKY Árpád bukkant a honti Parassavölgyben a Csepegő-forrás felett. Szurdokerdőben, tufit alapkőzetten három fejlett tő.
- P. 40. *Phegopteris connectilis* (Michx.) Watt: A Kemence-völgyből Királyháza mellől régóta ismert egy erős populációja (KÁRPÁTI 1932, 1952). Új előfordulását a Nagy-Hideg-hegy déli lejtőjén találtam, 760 m t.sz.f. magasságban a villanyvezeték nyiladéka közelében, üde bükkös szélén. Itt egyetlen kis sarjtelepe él.
1207. *Antennaria dioica* (L.) Gärtn.: Korábbi ismert adatai: Nagy-Mána-bérc, Pogány-Rózsás, deszkápusztai

- Nagy-rét. Egy újabb előfordulását találtam a Viski-bérc gerincén, kisavanyodott talajú, mohapárnás, sziklás erdőszélen.
1438. *Agrostemma githago* L.: Letkés falu határában a Bagoly-hegyre vezető turistaút mellett kisparcellás gabonában találtuk a növény számos példányát. A hegységből K. LÁNG E. (1980) említi a zebegényi Malom-völgyből a falu széléről. Ezt az adatot megerősíteni a többszöri keresés ellenére sem tudom.
1506. *Arenaria procera* Spr. subsp. *glabra* (Williams) Holub: Egyetlen korábbi börzsönyi adata PAPP J. 1949-ben Sós-hegyen gyűjtött növénye volt (MTM Herbárium). Új lelőhelyén az ipolytölgyesi Bányahegyen 260 m t. sz. f. magasságban, andezit bokorerdőből került elő egy erős populációja.
1926. *Carex supina* Wahlbg.: A hegységből ismert közép-gallai adata után (NAGY – SZMORAD, 2000) második előfordulása a szobi Csák-hegy déli oldaláról, 330 m t. sz. f. magasról, sziklakibúvásos, füves lejtőről került elő.

Summary

Floristical data concerning the Börzsöny Mountains V.

J. NAGY

As a results of flora research in Börzsöny 2000-2001, the number of known taxa of the Börzsöny Mountains increased by 6 species. From botanical point of view, the most important species are the followings: *Botrychium lunaria* (L.) Sw. in Schrad., *Luzula forsteri* (Sm.) DC. The research proved the current presence of *Agrostemma githago* L.

Irodalom

- BÁNKUTI K. (2000): *Luzula forsteri* (Sm.) DC. a Mátrában, adatok a Cserhát flórájához. – *Kitaibelia* 5 (1): 61-62.
- FARKAS S. (szerk.) (1999): Magyarország védett növényei. – Mezőgazda Kiadó, Budapest, p.: 420.
- K. LÁNG E. (1980): Börzsöny, Zebegény, Malompatak völgye. In: SIMON T. (szerk.): Növényrendszertani gyakorlatok. – Tankönyvkiadó, Budapest, pp.: 74-84.
- KÁRPÁTI Z. (1932): A Börzsöny-hegység növényföldrajzi jellemzése. – *Index Horti Botanici* 1: 29-59.
- KÁRPÁTI Z. (1952): Az Északi-hegyvidék nyugati részének növényföldrajzi áttekintése. – *Földrajzi Értesítő* 1: 289-314.
- NAGY J. – SZMORAD F. (2000): Adatok a Börzsöny-hegység flórájához IV. – *Kitaibelia* 5 (1): 205-207.
- SIMON T. (2001): A magyarországi edényes flóra határozója. Harasztok-virágos növények – Tankönyvkiadó, Budapest, 892 pp.
- SOÓ R. (1964-1980): A magyar flóra és vegetáció rendszertani és növényföldrajzi kézikönyve I.-VI. – Akadémiai Kiadó, Budapest.